

2

สรุปการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ
เพื่อการพัฒนาและสนับสนุนโครงการวิจัยไทศึกษาในอนาคต
ชุดโครงการประเมินสถานภาพไทศึกษา

ภาษาและภาษาศาสตร์ (1)

สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สัญญารับทุนเลขที่ PDG 01/050/2540

31 กรกฎาคม 2541

**สรุปการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ
เพื่อการพัฒนาและสนับสนุนโครงการวิจัยไทศึกษาในอนาคต
ชุดโครงการประเมินสถานภาพไทศึกษา**

:

ภาษาและภาษาศาสตร์ (1)

สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์

**ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
สัญญารับทุนเลขที่ PDG 01/050/2540
31 กรกฎาคม 2541**

สรุปการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ
เพื่อการพัฒนาและสนับสนุนทุนโครงการวิจัยไทศึกษาในอนาคต
ชุดโครงการประเมินสถานภาพไทศึกษา

ภาษาและภาษาศาสตร์ (1)

สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สัญญารับทุนเลขที่ PDG 01/050/2540

31 กรกฎาคม 2541

รายงานสรุปการดำเนินงานตลอดโครงการ

โครงการประเมินสถานภาพไทยศึกษา

โครงการที่ 6

ภาษาและภาษาศาสตร์ 1

สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. การดำเนินงาน

เมื่อได้รับมอบหมายให้ดำเนินการประเมินผลในโครงการนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มจัดหาเอกสารเพื่อจัดทำบรรณานุกรม แยกหมวดหมู่ของรายชื่อเอกสารที่มีอยู่ ตามขั้นตอนที่ปรากฏในสัญญาของโครงการ โดยได้ทำงานร่วมกับผู้ช่วยวิจัย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปเสาะแสวงหาหนังสือ เอกสาร ฯลฯ พร้อมกับการถ่ายสำเนาเพื่อความสะดวกในการอ่าน ศึกษาและประเมินสถานภาพต่อไป การดำเนินงานในส่วนของการจัดหาเอกสารได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนแม้กระทั่งช่วงท้ายของระยะเวลาการทำวิจัย ด้วยมีเอกสารจำนวนมากเป็นเอกสารหายาก หรือเป็นเอกสารออกใหม่ หรือเพิ่งพบ

2. อุปสรรคในการดำเนินงาน

2.1 อุปสรรคในแง่ของการหาเอกสาร

การประเมินสถานภาพด้านภาษาและภาษาศาสตร์มีลักษณะเป็นข้อดีและข้ออ่อน ข้อดีคือ มีเอกสารเกี่ยวกับบรรณานุกรมการศึกษาภาษาตระกูลไท-กะไดไว้พอประมาณ ทำให้การรวบรวมรายชื่อเอกสารในระยะแรกทำได้โดยไม่ยากนัก ทำให้สามารถเริ่มดำเนินงานได้ค่อนข้างเร็ว ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยทางด้านนี้มานาน มีเอกสารส่วนหนึ่งอยู่บ้างแล้ว และได้อ่านได้ศึกษามาทำให้การสรุปรวบรวมความคิด การสรุปภาพทฤษฎี มุมมอง ฯลฯ ทำได้ในระยะเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม ข้อดีได้กลายเป็นข้ออ่อนในทางตรงกันข้ามได้สำหรับการทำงานชิ้นนี้ก็คือจำนวนเอกสารที่มีมาก และส่วนใหญ่เป็นผลงานของชาวต่างประเทศทั้งงานด้านนี้มาเป็นเวลานาน ผลงานส่วนใหญ่เป็นของชาวต่างประเทศ ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ มากมายทั่วโลก หนังสือวารสารจำนวนมากได้กลายเป็นเอกสารหายาก ไม่มีต้นฉบับอีกต่อไป หากเป็นเอกสารใหม่ก็เป็นเอกสารตีพิมพ์ในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การจัดหาเป็นเรื่องยากและใช้เวลาอย่างมหาศาล

ทางผู้ประสานงานโครงการมีส่วนช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในด้านนี้ได้หลายประการ ด้วยการจัดหา จัดซื้อ และได้แจ้งให้ผู้วิจัยในโครงการได้รับทราบเพื่อจะได้ถ่ายเอกสารและจัดส่งให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารใหม่

ถึงกระนั้นก็ตาม ยังมีเอกสารจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่สามารถติดตามเสาะแสวงหามาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารภาษาจีนและภาษาเวียดนามที่เข้าใจว่ามีจำนวนมาก เพราะระยะหลัง นักวิชาการท้องถิ่นเหล่านี้ได้ศึกษาวิจัยภาษาไทย-กะโหลกกันมาก

2.2 อุปสรรคด้านเวลา

แม้จะหาเอกสารได้ไม่ครบ แต่เอกสารที่หาได้มีมากทั้งที่เป็นหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ รายงานการวิจัย แบบเรียน ฯลฯ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องระยะเวลาของการทำงาน เพราะการรีบอ่าน หรือการอ่านให้จบในเวลาอันสั้นทำให้บางครั้งไม่สามารถอ่านงานได้ถี่ถ้วน โดยเฉพาะเรื่องของแนวคิด ทฤษฎี มุมมอง และความหมายระหว่างบรรทัดที่แทรกอยู่ในงาน แม้จะมีผู้ช่วยวิจัย แต่ก็ยังเป็นปัญหาเรื่องการตีความหรือความเข้าใจที่แตกต่างกันได้ ฉะนั้น หากมีระยะเวลาที่เหมาะสมกับปริมาณงานอาจจะทำให้ผลงานการประเมินสถานภาพครั้งนี้ทำได้สมบูรณ์มากขึ้นอย่างแน่นอน

ระยะเวลามีผลต่อการเรียบเรียงบรรณานุกรมเป็นอย่างมาก เพราะงานบรรณานุกรมเป็นงานที่ละเอียดอ่อน อาศัยเวลา ความเที่ยงตรงในเรื่องของการสะกดคำวัน เดือน ปี พศ. คศ. และหน้าที่ย่างถึง ส่วนนี้ยังเป็นจุดอ่อนของการทำงานชิ้นนี้มาก

3. การรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ

ข้อเด่นของการเข้าร่วมโครงการนี้ คือการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ที่เป็นตัวแรงให้ผู้วิจัยต้องทำงานตลอดเวลาและต่อเนื่อง การนัดเสนอความก้าวหน้าทุก 3-4 เดือน จึงเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์มาก เพราะจะได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น เห็นและเรียนรู้แนวทาง วิธีการทำงาน มุมมอง การนำเสนอ และความก้าวหน้าของงานวิจัยแต่ละโครงการ อีกทั้งผู้ประสานงานได้เชิญผู้เชี่ยวชาญของแต่ละสาขาวิชาเข้าร่วมฟังด้วย ทำให้ได้รับข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ดี เพื่อจะได้นำมาแก้ไข ปรับปรุง และเพิ่มเติมผลงานที่อยู่ระหว่างการวิจัยได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม การรายงานความก้าวหน้าที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังนัก ด้วยผู้วิจัยแต่ละท่านเข้ามารายงานความก้าวหน้าของตนแล้วบางท่านก็ออกไป โดยไม่ได้สนใจเรื่องราวของผู้อื่น ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมมากนัก อาจด้วยเวลาที่จำกัดก็เป็นได้ ทำให้ต้องรีบรายงานความก้าวหน้าของตน เป็นที่เข้าใจว่าการกำหนดเวลาอาจทำได้ยากเพราะการรายงานกินเวลาบ้าง บางหัวข้อมีการแลกเปลี่ยนนานไปบ้าง แต่น่าจะมีวิธีที่จะทำให้ผู้วิจัยในโครงการทั้งหมดสามารถได้รับประโยชน์จากช่วงเวลานี้ให้ได้มากที่สุด มีการวิจารณ์และแลกเปลี่ยนกันให้ได้มากขึ้น ไม่ใช่ถือเป็นเพียงหน้าที่มารายงาน ส่วนผลจะเป็นอย่างไรไม่

สนใจ แท้จริงแล้ว หากมีการวิจารณ์ เสนอแนะ จะทำให้ผลงานหลายชิ้นได้รับการแก้ไข ทำได้ทันในช่วงเวลาได้มากขึ้นก็ได้

4. การเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชน

การเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชนเป็นเรื่องดีมาก และได้รับความสนใจจากผู้สนใจอย่างสูง อีกทั้งผู้ประสานงานได้จัดหาผู้วิจารณ์ที่ดี มีความรู้ ที่สามารถเสนอมุมมอง แง่คิด และประเด็นที่น่าสนใจได้อย่างดีและน่าประทับใจ เพียงแต่ผู้วิจัยบางคนยังขาดวิธีการนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจ ยังผลให้การสัมมนาคุณค่อนข้างเจียบเหงา โดยเฉพาะยังขาดการวิจารณ์ เสนอแนะจากผู้สนใจเข้าร่วมฟังที่น่าจะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้หลังจากการรายงานผลการวิจัยของแต่ละโครงการ

หากได้มีการวิจารณ์ผลงานครั้งสุดท้ายกันเป็นการภายในก่อนจะมีการนำมาเสนอต่อสาธารณชนน่าจะทำให้ภาพของการทำโครงการวิจัยชุดนี้ดูดีขึ้นกว่านี้อีกก็ได้ เพราะอย่างน้อยก็มีการประชุมรายงานความก้าวหน้ากันเป็นระยะ ๆ อยู่แล้ว การรายงานความก้าวหน้าครั้งสุดท้ายก่อนเสนอต่อสาธารณชน ถ้าได้ส่งเอกสารผลการวิจัยแม้ไม่สมบูรณ์และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาวิจารณ์ จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมผลงานของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

มีข้อสังเกตคือ ผู้วิจารณ์หลายท่านยังไม่เข้าใจลักษณะ ขอบเขต ฯลฯ ของโครงการนัก ทำให้การวิจารณ์พลาดเป้าไปอย่างน่าเสียดาย

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสนับสนุนทุนโครงการวิจัยในอนาคต

การทำงานด้านไทศึกษาโดยภาพรวมแล้วค่อนข้างกระจัดกระจายทำให้ไม่สามารถหาคำตอบหรือมองเห็นผลการของการศึกษาวิจัยได้ชัดเจน และยังขาดเป้าหมายหรือทิศทางที่แน่นอน การพัฒนาโครงการทางด้านภาษาและภาษาศาสตร์ (แน่นอนว่าอาจมีความจำเป็นสำหรับโครงการอื่น ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน) อาจทำได้เป็น 2 ระดับดังนี้คือ

1. **ระดับความจำเป็นเร่งด่วน** เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ และสร้างองค์ความรู้ด้านภาษาและภาษาศาสตร์ รวมทั้งองค์ความรู้ที่เป็นลักษณะองค์รวมเกี่ยวกับไทศึกษา ให้ได้มากขึ้น จำเป็นต้องสนับสนุนการสร้างเครื่องมือช่วยในการวิจัย ได้แก่

- (1) การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลไทศึกษา ซึ่งอาจจะกระจายไปตามสถาบันอุดมศึกษาก็ได้ แต่ขอให้แต่ละศูนย์รวบรวมข้อมูลไทศึกษาตามความถนัดและเชี่ยวชาญ มีการประสานงานในรูปเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะจีน เวียดนาม ลาว อินเดียและพม่า และจะได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐาน ศูนย์ข้อมูลต้องอาศัยทุนในการดำเนินงานระยะแรกแน่นอน ถ้าเป็นไปได้ควรได้รับการสนับสนุนทั้งจากสถาบันต้นสังกัดและจากสกว.

- (2) การมอบหมายให้ทุนผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและภาษาศาสตร์จัดทำแบบเรียนพจนานุกรม และคู่มือการเรียนภาษาไทย-กะไดที่ยังไม่มีเอกสารเผยแพร่ หรือยังไม่มีการทำวิจัยมาก่อน หรืออาจจะเป็นการสรุปสังเคราะห์และทำเอกสารให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้สนใจศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โครงการนี้น่าจะเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาประเทศไทยกับประเทศเป้าหมายที่มีชาวไท-กะไดอยู่ หากทำได้เร็วก็สามารถเก็บค่าที่กำลังจะสูญหายได้เร็ว และมีส่วนช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนี้ให้เร็วขึ้นได้อีกด้วย
- (3) สนับสนุนนักวิจัยที่มีสำนักคิด หรือมีแนวทาง เป้าหมายในการวิจัยในภาพรวมแน่นอน ชัดเจน เพื่อให้มีการจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนสร้างงานวิจัยด้านภาษาและภาษาศาสตร์ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนักวิจัยนักวิชาการไทยที่จะเป็นคนต้นคิด ผู้ริเริ่มสร้างทฤษฎีหรือแนวคิดทางภาษาศาสตร์ จะได้ไม่ตกเป็นทาสความคิดตะวันตก และเพียงแต่เดินตามหลังแนวคิดตะวันตกเท่านั้น
- (4) เร่งสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ไท-กะได เพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักวิจัยและนักวิชาการรุ่นใหม่ และควรสนับสนุนให้มีการทำแผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อให้เห็นภาพการปฏิสัมพันธ์ของชนชาติไท-กะไดกับชนชาติอื่นโดยรอบได้ด้วย

2. การออกวารสารไทศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางของการศึกษาด้านนี้ และเพื่อสร้างนักวิจัยและความเป็นทิศในวิชาการด้านไทศึกษาในหมู่นักวิชาการและผู้สนใจ

6. เว็บบอร์ดการเผยแพร่รายงานการวิจัย

หากจะมีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยขอเวลาในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มบรรณานุกรม และขัดเกลาภาษา เพื่อให้ผลงานออกมาน่าอ่านและถูกต้องมากยิ่งขึ้น หรือหากผู้วิจัยมีเวลา จะขอทำส่วนที่เป็นบรรณานุกรมส่งมาให้อีกครั้งหนึ่ง